

Ukraina nav salauzta – izveidots rehabilitācijas centrs un atjaunota FSC komanda

Karš ilgst jau četrus gadus, bet ukraiņi atjauno savu valsti. Sertificēta koksne un krustveida laminēta koksne (CLT) ir daļa no tās ilgtspējīgās atbildes uz izaicinājumu atbrīvot valsti no drupām.

Avots: FSC Ukraina

Atjaunošana ir būtiska Ukrainas valstij. Sagrautas mājas, slimnīcas, skolas... Valstij nav izvēles. Taču tā var izvēlēties, ko izmantot atjaunošanai. Ukrainas FSC atbilde sākas Ļvivas reģiona mežos. Valstī ir 4,8 miljoni hektāru mežu, kam ir FSC meža apsaimniekošanas sertifikāts. Ļvivas reģionā vien vairāk nekā 70 FSC sertificēti uzņēmumi apstrādā un eksportē kokmateriālus. [Unbroken National Rehabilitation Centre](#), – iestādē, kas atbalsta ukraiņus, kuri Ļvivā dzīvo pēc kara traumām un invaliditātes, atjaunotās ēkas augšējie stāvi ir pabeigti, izmantojot FSC sertificētu CLT kokmateriālus.

Konstrukcija ir vieglāka par betonu, mazāk noslogo esošos pamatus un turpina uzglabāt oglekli, kas veidojās koksnē, kamēr tā auga kā koks. Sertificēts mežs, izsekojama piegādes ķēde, ātrāka būvniecība, mazāks oglekļa saturs: *Unbroken* centrs ir piemērs atbildīgas būvniecības ķēdes vērtībai. Ēka *Unbroken National Rehabilitation Centre* teritorijā ir pilnībā veidota no CLT paneliem, un tai līdzās pat ir neliels dārzs. Centrā ražo mākslīgās ekstremitātes cilvēkiem, kuriem veikta amputācija.

“Ir ļoti grūti atrast tik ergonomisku darbnīcu. Mēs veicam visu ražošanas ciklu vienā ēkā, mums nav jāskrien starp stāviem un telpām, un virsmu kvalitāte ļauj tām kalpot ilgu laiku. Šāds komforts un energoefektivitāte ir ļoti svarīgi, jo mūsu 12 speciālisti kopš pilna mēroga iebrukuma sākuma ir izgatavojuši jau vairāk nekā tūkstoši protēžu. Pagājušajā gadā vien mēs divkārtšojām ražošanas apjomu. Katrs produkts ir unikāls. Vidēji viena produkta izgatavošanai nepieciešama viena nedēļa, bet sarežģīti gadījumi, - divu, trīs vai pat četru ekstremitāšu amputācijas, prasa līdz pat sešiem mēnešiem darba. Mums bija pacients, kurš bija zaudējis visas četras ekstremitātes. Tagad viņš pats vada automašīnu un slēpo. Kad redzi kaut ko tādu, saproti, kāpēc mēs darām to, ko

darām,” stāsta Vladislavs Sihivskis, *Unbroken Prosthetics and Orthotics Centre* vadītājs.

Krustveida laminēta koksne (*CLT*) tiek izgatavota, saliekot kopā lapu koku koksnes slāņus taisnā lenķī un līmējot tos zem spiediena. Paneļi ir gan cieti, gan viegli, un daudzos gadījumos, - sienās, grīdās un nesošās konstrukcijās, tā var aizstāt betonu un tēraudu. *CLT* ir ātri un viegli montējama, kas ievērojami samazina būvniecības laiku. Tāpat ir arī ar klimatu. Ēkas un būvniecība rada 34 % no globālajām enerģētikas nozares CO2 emisijām, un 18 % no šī skaitļa veido oglekļa emisijas (emisijas, kas rodas ražošanas un pārstrādes procesā) no tādiem materiāliem kā cements un tērauds. Koksnes materiāli, piemēram, *CLT*, rada pretēju efektu. Koki augot absorbē oglekli, un, ja šo koksni izmanto būvniecībā, ogleklis paliek ieslēgts konstrukcijā visā ēkas ekspluatācijas laikā. MIT Klimata portāla citēto pētījumu pārskats liecina, ka *CLT* var samazināt lielas ēkas oglekļa pēdas nospiedumu aptuveni par 40 % salīdzinājumā ar tradicionālajiem materiāliem.

Tomēr ir jāizpilda konkrēts nosacījums. Meži, no kuriem piegādā koksni *CLT* ražošanai, ir jāapsaimnieko atbildīgi. Bez atjaunošanas, aizsardzības pasākumiem un standartiem oglekļa līdzsvara nodrošināšana var neizdoties.

Papildus sertificētiem mežiem un arvien inovatīvākai būvniecībai, 2025. gada novembrī *FSC Ukraine LLC* oficiāli reģistrējās kā juridiska persona. Tagad tā ir spēcīgāka institūcija, kas ir kļuvusi arī nozīmīgāka valdības iestādēm. “Šī ir unikāla situācija, kad juridiska persona tiek izveidota kara laikā, un tas ir ieguldījums FSC misijas nodrošināšanā Ukrainā,” uzsver Pavlo Kravecs, *FSC Ukraine LLC* direktors. “Sertifikātu turētāji, visa mežsaimniecības nozare un pilsoniskā sabiedrība saņem skaidru signālu, ka viņi var paļauties uz mūsu organizācijas spēcīgo bāzi, lai nodrošinātu atbildīgu mežu apsaimniekošanu ārkārtas apstākļos.”

FSC Ukraine LLC darbu virza aktīva komanda. Oksana Pavliščuka un Jevhenijs Hans turpina vadīt mežsaimniecību, piegādes ķēdes un integritātes jautājumus. Jaroslavs Demjaņenko ir pievienojies komandai ka atbildīgais komunikāciju jomā, bet Nadja Irodovska, - Eiropas Savienības integrācijas un atbilstības ES Atmežošanas regulai jomā. Pavlo Kravecs ir komandas vadītājs jau 10 gadus, veicot sevi ilgtspējīgai mežsaimniecībai visus 25 gadus kopš FSC pārstāvniecības izveidošanas valstī.

Saglabājot stingru pozīciju kara un nestabilitātes apstākļos, komanda ir apņēmusies atjaunot Ukrainu tā, lai valsts kļūtu vēl izturīgāka un ilgtspējīgāka.